

Wandelen doe je in Brabant!

Wandelgids

Het Groene Woud

Biezenmortel, Esch, Haaren en Helvoirt

Haaren
Helvoirt
Esch
Biezenmortel

gemeente
Haaren

Het Groene Woud

Het Groene Woud

Knooppunten

40

39

41

RoutesinBrabant.nl

Welkom in de gemeente Haaren

Midden in een landelijk gebied met Beekdalen als de Essche Stroom, de Broekleij en de Zandleij ligt de gemeente Haaren, bestaande uit de dorpskernen Biezenmortel, Esch, Haaren en Helvoirt. Door haar warme en gezellige uitstraling is de gemeente Haaren 'echt Brabants' te noemen. Binnen de gemeentegrenzen bevinden zich veel bos- en natuurgebieden, waaronder een deel van Nationaal Park Loonse & Drunense Duinen, het Helvoirts Broek, het Brokkenbroek en landgoed Nemerlaer. Hier kan jong en oud naar hartenlust wandelen, fietsen en paardrijden. Landgoed Nemerlaer grenst aan natuurgebied De Kampina. Kasteel Nemerlaer, Landgoed Haarendael, R.K. Sint Lambertuskerk, de Oude Toren, kasteel Zwijnsbergen (dit kasteel is helaas niet te bezoeken) en Landgoed Den Eikenhorst vormen één van de belangrijkste historische bezienswaardigheden binnen de gemeente. Door de prachtige groene omgeving en Landpark Assisië wordt het dorp Haaren ook wel de 'Tuin van Brabant' genoemd. De grote diversiteit aan natuurgebieden en aanwezigheid van vele boomkwekers is zeker een bezoek waard.

Toeristische informatie

VVV-agentschap Albert Heijn

Monseigneur Bekkersplein 3
5076 AZ Haaren
T: 0411 - 62 12 22
E: info@ah-haaren.nl
I: www.vvvhetroenewoud.nl

VVV-agentschap

BallonAIRpoort

Roonsestraat 20
5076 PM Haaren
T: 0411 - 62 27 24
E: info@ballonairpoort.nl
I: www.ballonairpoort.nl

VVV-agentschap

Hotel Guldenberg

Guldenberg 12
5268 KR Helvoirt
T: 0411 - 64 24 24
E: info@guldenberg.nl
I: www.guldenberg.nl

VVV-agentschap

HelvoirtHuis

Kloosterstraat 30
5268 AC Helvoirt
T: 0411-202010
E: info@vangoghhelvoirt.nl
I: www.helvoirthuis.nl

Algemene informatie

Hoe werkt het wandelrouten netwerk?	4
Honden aan de lijn!	5
Respect voor de natuur	5
Meldpunt wandelrouten netwerk	5
Wandelroutes Biezenmortel	6
Wandelroutes Esch	10
Wandelroutes Haaren	14
Wandelroutes Helvoirt	18
Natuurgebieden	23
Colofon	25

Algemene informatie

Hoe werkt het wandelroutenetwerk?

Het wandelroutenetwerk biedt alle informatie die u nodig heeft om zelf een aantrekkelijke en informatieve wandelroute uit te stippelen. Daarvoor gebruikt u een wandelkaart en de knooppunten (geel-groene bordjes) in het veld. De gele symbolen met cijfers op de kaart corresponderen met de geel-groene knooppunten in het veld. Door van het ene knooppunt naar het volgende te lopen, creëert u uw eigen wandelroute. Op elk knooppunt kunt u een keuze maken in welke richting u de wandelroute wenst te vervolgen. Het wandelroutenetwerk is in twee richtingen te lopen. Op de kaart ziet u tussen de knooppunten een getal staan dat de afstand tussen de knooppunten weergeeft. Zo kunt u precies de lengte van een route uitrekenen. Tussen alle knooppunten vindt u op de plaatsen waar onduidelijkheid zou kunnen ontstaan markeringen in de vorm van bermplanken of stickers. Als er geen extra markeringen zijn dan loopt u gewoon rechtdoor.

In deze brochure staan verschillende wandelroutes die voor u zijn uitgestippeld. Hiermee wandelt u langs de bijzondere plekken in de gemeente Haaren. Op de kaarten verderop in de brochure zijn de routes weergegeven met daarbij de afstanden. Er zijn ook mogelijkheden voor verkorte routes, deze zijn op de kaart aangeduid met een stippellijn. In deze brochure kunt u achtergrondinformatie vinden over de bezienswaardigheden langs de routes. (Adres en/of de knooppunten waar de bezienswaardigheden gevestigd zijn, worden vermeld.)

Honden aan de lijn!

De parasiet *Neospora caninum* geldt wereldwijd als een belangrijke veroorzaker van abortus onder runderen. Via de ontlasting van honden wordt deze parasiet overgebracht op runderen. Op de wegen en paden van het wandelroutenetwerk zijn honden welkom, mits ze zijn aangelijnd. De hond kan zijn behoefte doen in de wegberm. Namens de agrariërs wordt u vriendelijk verzocht om de uitwerpselen die toch in de weilanden terecht komen op te ruimen. Op enkele plaatsen is het toegestaan om honden los te laten, dit staat duidelijk met borden aangegeven.

Respect voor de natuur

U kunt onderweg volop genieten van de prachtige natuur met een grote diversiteit aan flora en fauna. Om nog heel lang van dit mooie gebied te kunnen genieten, vragen wij u om niet van de wandelpaden af te wijken, de natuur met rust te laten en uw afval in de daarvoor bestemde bakken achter te laten.

Meldpunt wandelroutenetwerk

Het wandelroutenetwerk is met zorg uitgezet. Wij stellen uw opmerkingen en suggesties over bewegwijzering en de route zeer op prijs. Deze kunt u kenbaar maken via het meldpunt op de website www.routesinbrabant.nl, telefonisch via: 0800 - 405 00 50 of per e-mail: info@routesinbrabant.nl.

Veel wandelplezier!

Knooppunten

63 59 9 70 67 20 78 31 61 64 63 (8,7 km)

Bezienswaardigheden

De **R.K. Sint Nicolaaskerk** (tussen en) is gebouwd tussen 1901 en 1903. De kerk werd gebouwd voor het 25-jarige priesterschap van pastoor Eduard Blomjous. Hij zag de bouw echter niet voltooid, want hij overleed na een korte ziekte in 1902. Voor de bouw voerden de Helvoirtse boeren 4.600 karren duinzand aan à raison van 10 cent per kar. De nieuwe kerk werd op 5 oktober 1903 ingezegend. De kerk bevatte inventarisstukken die afkomstig waren uit de Waterstaatskerk, zoals het altaar, de kruisweg, de nog altijd in de kerk aanwezige koperen kroonluchters, het Loret-orgel en de beelden van St. Job en Het Heilig Hart. In 1942 werden de oorspronkelijke klokken van de grote toren door de Duitse bezetter weggehaald. Vervolgens werd er geld ingezameld en konden in 1947 nieuwe klokken gegoten worden, die in 1948 werden geplaatst. De glas-inloodramen van het priesterkoor werden in de jaren '90 gerestaureerd. De kerk is rijkelijk beschilderd met prachtige symbolische schilderijen. Door de compleetheid van de muurschilderingen, het veelkleurige interieur en de totale oorspronkelijke allure van een neogotische kerk is de Nicolaaskerk in 2005 verkozen tot mooiste kerk van Brabant.

De **Kastanjelaan** 1 (tussen en) in Helvoirt bevat, naast de kerk, nog meer bijzondere monumenten. Op nummer 2 staat een villa, waar tijdens de Tweede Wereldoorlog de bovenkamer aan de voorzijde werd gevorderd door de Ortskommandant. In een vertrek verderop zat merkwaardig genoeg een student ondergedoken. De W.C.-sluitting herinnert nog aan deze tijd, door de tekst 'Frei/Besetzt'.

Op nummer 5 staat een herenhuis, uit circa 1915, waar in de achterkamer de eerste 'kas' van de Boerenleenbank in Helvoirt werd gevestigd. Om te sparen of te lenen kwam men toen gewoon achterom. In 1958 werd het pand gekocht door de Boerenleenbank en heeft daar tot 1971 gevestigd gezeten.

Overige bijzondere panden aan de Kastanjelaan zijn o.a. een voormalige hoofdonderwijzerswoning op nummer 10, op

nummer 12 de voormalige R.K. jongensschool, op nummer 14 de R.K. pastorie en op nummer 27 een boerderij die in 1870 werd gebouwd van de stenen die over waren van Haarendael. Tijdens deze route passeert u Gedenkplaats Haaren met meer informatie over de geschiedenis van Haarendael.

Het Vincent van Gogh plein herinnert aan het leven van Vincent in Helvoirt. Tijdens deze route komt u verschillende plekken tegen die een relatie hebben met Van Gogh. Zo zijn de oude hervormde kerk (waar zijn vader dominee was), de graven van een oom en tante, het voormalig woonhuis en een woonhuis van de tantes van Van Gogh gelegen aan de route   . Op deze locaties zijn panelen te vinden met meer achtergrond informatie. Wist u bijvoorbeeld dat Vincent Van Gogh erg graag naar Helvoirt kwam om zijn vakanties door te brengen. In één van zijn brieven aan zijn familie schreef hij dan ook: *“als men waarachtig van de natuur houdt, dan vind men het overal mooi, maar toch verlang ik zo naar Holland en vooral naar Helvoirt”*: Vincent van Gogh, 30 april 1874.

Loop ook eens binnen bij VVV agentschap HelvoirThuis, voor meer informatie, zie pagina 2.

Aan de Helvoirtsestraat 6 (nabij) staat **Kasteel Zwijnsbergen** . Dit kasteel werd rond 1428 gebouwd door Jan van Zweensbergen. In de 16^e eeuw werd het kasteel gekocht door Henrick Bloeyman, een rijk en machtig man met veel aanzien. Als politiek leider van Helvoirt werd hij tijdens de Beeldenstorm beschuldigd van lafheid, omdat hij de stad had verlaten en naar Zwijnsbergen was gevlucht. Na zijn dood werd Henrick Bloeyman in de Sint-Janskathedraal in 's-Hertogenbosch begraven. Rond 1900 kocht Frans van Lanschot (toenmalig burgemeester van 's-Hertogenbosch) het kasteel en tot op heden is het nog steeds in het bezit van deze familie. In 2001 brak er brand uit. Het kasteel liep zware schade op, maar is inmiddels volledig in de oude staat hersteld.

Tussen de knooppunten en wordt er een stukje over **Het Rooie Pad** gewandeld. Het pad heeft haar naam te danken aan het feit dat hier vroeger veldoventjes stonden waarin dakpannen en rode stenen werden gebakken.

Bezinningscentrum Emmaus 2 (tussen en) kent een rijke geschiedenis. Rond 1920 werd het klooster midden op het platteland van Helvoirt gebouwd. In de beginjaren deed het klooster dienst als noviciaat waar jonge mannen door de paters verder werden opgeleid, nadat zij hun opleiding aan het Kleinseminarie hadden voltooid. In de jaren '50 kwamen er andere broeders in het klooster. Zij gingen er leken-ziekenbroeders opleiden en terminaal zieken verplegen. Vanaf 1989 werd het een christelijk conferentieoord, dat sinds 2004 de naam 'Bezinningscentrum Emmaus' draagt.

Knooppunten

 (12 km)

Verkort: (6,2 km)

De route start bij Conferentiehôtel Guldenberg, aan de Guldenberg 12. Vanuit het hotel loopt u over de oprijlaan terug en gaat u rechtsaf naar de Guldenberg/De Heikant. Dan neemt u het eerste pad links. Vervolgens volgt u het knooppuntenstelsel (geel-groene stickers). U komt uit op knooppunt . Vanaf daar vervolgt u de route.

Bezienswaardigheden

De naam **Guldenberg** (start route) verwijst naar een zandheuvel die hier vroeger lag. Het was een moerassig en drassig gebied aan de zuidkant van Nationaal Park Loonse & Drunense Duinen. Een boer bewoonde dit stuk land en hij hielp mensen om van noord naar zuid te komen en visa versa. De boer was bereid om voor een florijn de mensen met hun zwaar beladen karren over de zandheuvel en door het moerassig gebied te trekken. Een florijn werd later een gulden. Vandaar de naam Guldenberg.

De uitgebreide route loopt door **Nationaal Park Loonse & Drunense Duinen** 1. Meer informatie over dit Nationaal Park is te vinden bij Wandelroute 2 Biezenmortel, zie pagina 8 en 9.

In Nationaal Park Loonse & Drunense Duinen ligt het **Kruis in de Duinen** (nabij). Het 'Kruis in de Duinen' is een herdenkingsmonument voor Ivor Calvert, een 23-jarige Britse soldaat, die hier in de omgeving op 27 oktober 1944 sneuvelde bij een verkenningstocht. Daarnaast staat het monument er voor de Helvoirtse jongen genaamd Kees van Iersel, die op 2 april 1945 op deze plek door een explosie om het leven kwam. De zestienjarige Kees van Iersel kwam om het leven

Foto: Henk Peters, Udenhout

nadat hij een kapotte jeep in de bossen had gevonden. Samen met zijn broer Johan en vriend Ton ging hij op onderzoek uit bij de jeep. Ze vonden twee stalen kisten waarbij, na het openen van de eerste kist, er een hevige explosie volgde. Na een enorme knal en lichtflits explodeerde ook de andere kist. Zowel Ton als Kees vlogen de lucht in en belandden in een boom. Helaas overleefde Kees dit ongeval niet. Meer informatie zie artikel 'Het drama bij het kruis in de duinen' op www.np-deloonseendrunenseduinen.nl.

Tussen de knooppunten **9** en **11** ligt aan de rechterkant het **Hengstven** **2**. Meer informatie over dit natuurgebied is terug te vinden op pagina 22.

Aangekomen bij knooppunt **60**, loopt u rechtdoor tot u uitkomt op de Guldenberg/De Heikant. Daar slaat u linksaf waarna u vanzelf aan de linkerkant de oprijlaan van Hotel Guldenberg ziet.

Nationaal Park Loonse & Drunense Duinen 1

Zie route Wandelroute 2 Biezenmortel, pagina 8 en 9.

Hengstven 2

In het voormalige landbouwgebied Hengstven, komen liefhebbers van vogels, vlinders en akkerkruiden helemaal aan hun trekken. De akkers en weilanden worden nu natuurvriendelijk beheerd, wat wil zeggen dat er geen gebruik wordt gemaakt van bestrijdingsmiddelen of kunstmest en dat de boeren op het fosfaatgehalte van de bodem letten. Hierdoor zijn de graslanden en graanakkers, in dit gebied, rijk aan dieren en planten. Vroeger lagen hier drie grote vennen die door landbouwontginningen zijn drooggelegd. Natuurmonumenten heeft het westelijk deel van het gebied inmiddels ingericht. Op de plek waar het Boompjesven lag is weer een ven gegraven. Het ingerichte gebied is toegankelijk via een wandelpad wat voorzien is van de markering van de knooppuntroutes. Het lage deel kan je oversteken via een vlonderpad. De oevers van het ven zijn niet toegankelijk maar wel te zien vanaf de gemarkeerde wandelpaden.

Brokkenbroek 3

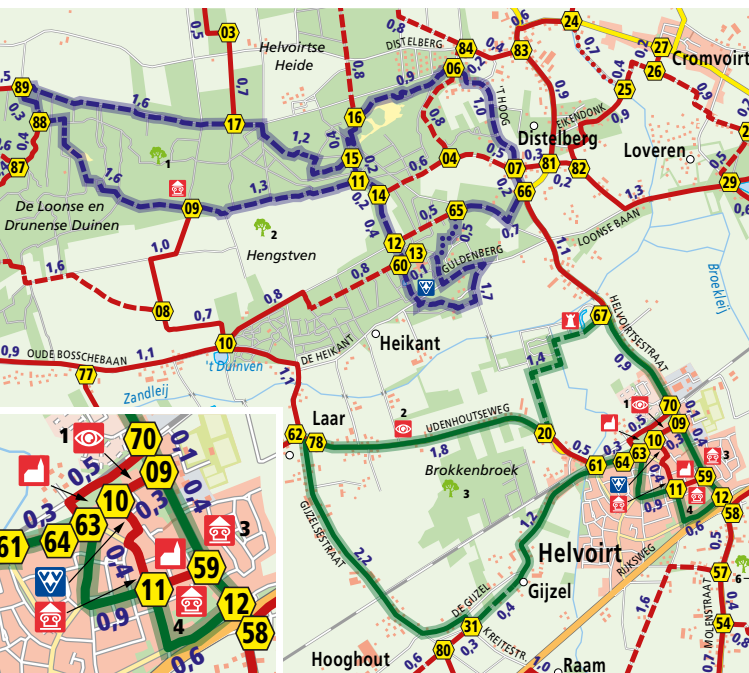
Het Brokkenbroek, een kleinschalig natuurgebied, is gelegen ten oosten van Helvoirt en is een belangrijke verbinding tussen het 'natte' Helvoirtse Broek en het 'droge' Nationaal Park Loonse & Drunense Duinen. In het gebied komen ecologische verbindingzones (EVZ) van 10 tot 20 meter breed voor, vaak in combinatie met een waterloop.

Sparrenrijk 4

Landgoed Sparrenrijk is gelegen op grondgebied van de gemeente Boxtel en grenst direct aan de gemeente Haaren. De woeste gronden raakten vroeger bebost met voornamelijk naaldbomen en dat leverde aardig wat geld op. De bomen werden namelijk gebruikt voor de productie van hout voor de mijnen in Limburg. In het Sparrenrijk vindt men diverse paadjes zoals een spannend slingerpaadje en 'trouwlaantje'.

De Leemkuilen 5

Dit natuurgebied is 86 hectare groot en is in bezit van Stichting Brabants Landschap. Het natuurgebied is ontstaan door het graven van leem voor de steenfabriek. De steenfabriek is in 1890 gesticht.

De kleinere plassen zijn met de hand gegraven en van elkaar gescheiden door dammen. In 1967 werd het terrein door Stichting Brabants Landschap aangekocht en in overleg bleef de steenfabriek ook daarna leem winnen. Van 1970 tot 1997 is er echter ook op grote schaal zand gewonnen, waardoor diepe gaten zijn ontstaan, zoals Brabandshoek. Hoewel dit gebied niet direct is aangesloten op Nationaal Park Loonse & Drunense Duinen en natuurgebied De Brand, vormen deze drie gebieden wel samen een Natura 2000 gebied. Dat is vooral te danken aan de aanwezigheid van de kamsalamander en de drijvende waterweegbree. Daarnaast vinden we er ook moeraswolfsklauw, pilvaren, teer vederkruid, moeraswederik, de boomkikker en de vinpootsalamander. Vogels die aanwezig zijn in het gebied zijn de aalscholver, oeverzwaluw, kleine plevier, oeverloper en groenpootruiter. Het gebied is moeilijk toegankelijk, maar er is wel een vogelkijkscherm geplaatst, dit is toegankelijk nabij knooppunt .

Helvoirts Broek 6

Het Helvoirts Broek is een open natuurgebied, vol bloemrijke weilanden en is voor een groot deel in eigendom van Brabants Landschap. Het Helvoirts Broek is, door de combinatie van vocht en openheid, één van de weinige echte weidevogelgebieden in Brabant. Naast de Kievit, een echte vliegkunstenaar, leeft hier ook de watersnip. De naam van het gebied is afkomstig van het feit dat een lageregelegen gebied een 'broek' wordt genoemd.

Kampina 7

De Kampina is een variërend natuurgebied met een rijke flora en fauna. Tijdens de wandelroutes wisselen roggeveldjes en bloemrijke akkerranden elkaar af en krijg je een mooi beeld van hoe Brabant er vroeger uitzag. Ook zijn er in de Kampina vele soorten dieren te ontdekken van reeën tot ijsvogels. Vanaf de uitkijkpunten langs de wandel- en fietspaden kun je de verschillende dieren en planten goed bekijken.

COLOFON

Uitgave

2019 vierde druk

Uitgever

Gemeente Haaren

VVV Noordoost-Brabant

Vormgeving en druk

Gemeente Haaren

Skizi Reclamestudio

Drukkerij Formaat

Cartografie

Reijers Kaartproducties, Veghel

Fotografie

Gemeente Haaren

Henk Peters

Bronnen

Boek 'De monumenten van: Haaren, Helvoirt, Esch & Biezenmortel', Conferentiehôtel Guldenberg, Henk Peters, IVN, LNMH, Natuurmonumenten, Rob Esmeijer, Stichting Brabants Landschap, Waterschap de Dommel, Van Gogh helvoirt.

Alle wijzigingen en rechten voorbehouden.

Bekijk de website voor meer leuke evenementen, horeca gelegenheden en locaties om te overnachten.
www.bezoekhaaren.nl.

